

ДІТИ З КОХЛЕАРНИМИ ІМПЛАНТАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Валентина Жук,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
E-mail: valechka_zhuk@ukr.net

Діти з порушеннями слуху, які слухопротезовані з допомогою систем кохлеарної імплантації, мають низькі показники фізичного слуху, але можуть сприймати акустичні сигнали завдяки високотехнологічним засобам слухопротезування. Це особлива група дітей з порушеннями слуху. Якість сприймання, яку забезпечують кохлеарні імпланти, робить доступним для них весь частотний діапазон звуків, але за кількісними показниками порогів слухового сприймання (на рівні I-II ступеня порушення слуху) та характером сприймання акустичних сигналів (після підключення і першого налаштування мовленнєвого процесора акустичні сигнали є новими, недиференційованими, не достатньо інформативними, зокрема для розуміння мовлення) такі діти не можуть бути віднесені до дітей із збереженим слухом або дітей з порушенням мовлення (специфіка мовлення має специфічну природу і прояви) [1].

Внаслідок модернізаційних змін останніх років у нашій країні діти з порушеннями слуху, в тому числі слухопротезовані системами кохлеарної імплантації, як і діти із збереженим слухом, здобувають освіту на рівні, визначеному чинним стандартом освіти, що передбачає опанування мовлення як діяльності, сукупності практичних умінь, які формуються у процесі слухання, говоріння, читання, письма, власне самого процесу спілкування та вивчення мови як знакової системи, що є засобом спілкування і використовується у мовленні (Н. Бібік, В. Вашуленко).

Скориговані слухові можливості тільки у поєднанні із сприятливими освітніми умовами забезпечують формування слухомовленнєвих навичок. Обов'язковою умовою успішного навчання дитини з кохлеарним/імплантом/ми в інклюзивному закладі є адаптування освітнього середовища до потреб такої дитини, детермінованих внутрішніми (слухові можливості, особливості вищої нервової діяльності тощо) та зовнішніми (особливості корекційно-розвивального впливу, організація комплексного супроводу, мовний статус родини, запити та залученість батьків до освітнього процесу тощо) чинниками її розвитку [2]. Адаптування змісту освіти, зокрема, полягає у тому, що обсяг матеріалу для засвоєння дитиною у певний час, методи викладення, темп засвоєння, спосіб презентації навчальних досягнень дитиною, комунікативні засоби добирається з врахуванням індивідуальних потреб дитини.

Важливе значення відіграють організаційна (вчасна діагностика, слухопротезування, комплексний супровід тощо); фізична (адекватне звукопідсилення, подолання фонового шуму, попередження реверберації, дотримання оптимальної відстані до джерела звуку тощо); соціально-психологічна (допомога психолога у прийнятті власного стану дитиною, толерантність соціального оточення, залученість батьків до корекційно-розвивального процесу тощо); комунікативна (володіння спільною мовою комунікації, забезпечення технічними засобами підтримки тощо) складові середовища.

Ще одним важливим чинником, що зумовлює ефективність інклюзивного навчання, є компетентність суб'єктів впливу, педагогів та батьків. Ця думка підтверджується позицією експертів (фахівців Інституту оториноларингології імені О.С. Коломійченка НАМН України, представників громадських організацій), які наголошують на тому, що неготовність педагогічних кадрів до роботи з дітьми з кохлеарними імплантами заважає досягати потенційно можливих високих результатів слухомовленнєвого розвитку таких дітей. Для вирішення цього питання на

основі матеріалів аналізу медичної, технічної, психологічної, педагогічної літератури, присвяченої різним аспектам корекційно-розвивальної допомоги дітям з кохлеарними імплантатами, даних, отриманих у ході експериментального дослідження та практичного досвіду розроблено та реалізується на базі Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Програма підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, які працюють з дітьми з порушеннями слуху, модуль «Технології корекційно-розвивальної роботи з дітьми з кохлеарними імплантами».

Отже, запорукою успішного інклюзивного навчання дітей з кохлеарними імплантатами є формування організаційної, фізичної, соціально-психологічної, комунікативної складових освітнього середовища; адаптування всіх складових освітнього процесу, зокрема, його змістового компоненту, до потреб дитини; якісна підготовка суб'єктів впливу (педагогів, батьків) до роботи з дітьми цієї категорії.

Список використаних джерел:

1. Diller G. et all. Study guide for educational staff working with hearing impaired children. Heidelberg : JAKS». 2005.
2. Holmström, Schönström. Resources for deaf and hard-of hearing students in mainstream schools in Sweden. A survey, Deafness & Education International, 19:1, 2017. P. 29-39.